

הלכות הדרף היומי

מסכת תענית

תוכן

- א. אין גוזרין תענית על הצבור בתחילה בחמישי שלא להפקיע השערים.....1
- ב. אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חודשים בהנוכה ובפורים ואם התחילו אין מפסיקין.....2

דף טו:

א. אין גוזרין תענית על הצבור בתחילה בחמישי שלא להפקיע השערים

אין גוזרין¹ תענית על הצבור בתחילה ביום חמישי, שלא להפקיע שערים פי' שלא לייקר השער כשיראו שיקנו ב' סעודות גדולות לצורך הלילה ולצורך סעודת שבת יסברו שרעב בא לעולם ויפקיעו השערים, ואפילו במקום שאין לחוש לכך. כגון בעיר שרובה גויים.

וכל דין זה² אינו אלא בערה נמשכת כעצירת גשמים מחלות מלחמות וכדומה שאין חיי אדם תלוי בה מרגע לרגע, אבל בערה שחיי אדם תלוי בה מנגד ממש כגון, רעידת אדמה או שיטפון גדול, ויש לירא שמא ח"ו תהא ביתם קברם גוזרים גם ביום חמישי בתחילה.

ואיסור זה כשמכריזין בה"ב, אך אם הוא יום אחד מה שגוזרין והשעה דחוקה כי עת צרה היא, לא משהינן עד יום ב', אלא יקדימו תפלה לערה להתענות ביום ה', כי השעה צריכה לכך לפי הענין, והכל לפי ראות עיני הדיינים יושבי על מידן³.

ובזמנינו שאין שכיח מפקיעי שערים מותר לגזור תענית ביום ה' בכל מקרה, וכן נוהגין⁴.

¹ שו"ע ונו"כ תקעב א

² בב"י הביא מחלוקת בין הר"ן והר"י דלהר"ן לא בתענית של גשמים בלבד אמרו כן אלא בכל צרה שלא תבא על הצבור ולהר"י בתענית גשמים בלבד אמרו שאז השער מתיקר יעו"ש ובש"ע סתם כדברי הר"ן. ומ"מ אפשר דע"כ לא אמר הר"ן אלא בערה נמשכת דומיא דגשמים כגון על השדפון ועל הירקון ועל הגובאי וכדומה שאין חיי אדם תלוי בה מרגע לרגע, אבל בערה שחיי אדם תלוי בה מנגד ממש כגון אם נשמע רעש גדול פעם אחר פעם ויש לירא שמא ח"ו תהא ביתם קברם הר"ן ג"כ מודה בכי הא דאין מעצור להמתין. וכן עשיתי מעשה וסמכתי ג"כ על מה שראיתי במ"א דבמקום דלא שכיחי מפקיעי שערים אפשר שמותר. נה"ש. כף החיים שם א

³ כף החיים שם ב

⁴ מ"ב שם ג

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת תענית

ב. אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים בחנוכה ובפורים ואם התחילו אין מפסיקין

אין גוזרין תענית⁵ על הצבור בראשי חדשים, או בחנוכה ופורים, או בחולו של מועד.

אם התחילו להתענות על הצרה, אפילו יום אחד, ופגע בהם יום מאלו, מתענין ומשלימין היום בתענית⁶. וי"א⁷ שאם לא עלה על דעתם שבהמשך הימים יפגע בהם אחד מאלו הימים אף אם התחילו מפסיקין.

וכבר נתבאר לעיל דף י. שבימינו בזמן הזה⁸ כל התעניות שהציבור גוזרין בין בארץ ישראל ובין בחו"ל דינם כתענית יחיד, ואין מתענים בהם בימים אלו.

וכן בשאר ימים שאין אמרים בהם תחנון ולפיכך בתעניות שני וחמישי בימי השובבי"ם שחל ר"ח או ט"ו בשבט או פורים קטן, אין מתענים בו אפילו קבלוהו ציבור עליה ואפילו התחילו כבר בתעניות בשבועות שלפני כן⁹.

וכן גם אם אירע ברית מילה או פדיון הבן ושאר סעודות מצוה אין בעלי השמחה צמים, וכן גם שאר אנשים הקרובים לבעלי השמחה משתתפים בשמחת חברים בסעודת המצוה¹⁰.

⁵ שו"ע ונו"כ שם ב

⁶ אף על גב דר"ח אקרי מועד מ"מ לא מקרי יום משתה ושמחה. מ"ב שם ה

⁷ מ"ב שם ד בשם השע"ת

⁸ במג"א תקעב ד מביא בשם ב"ח בשם פסקי התוספות וכ"פ בחי"א כלל קל"ב סעי' ב' ובערוה"ש סעי' ב' שכן המנהג ונפסק במ"ב תיח ה ועיי"ש שמשלימין יום אחר אך עיי"ש שער הציון ס"ק ז שכתב "ופלא, דהרי בבית יוסף הסכים לדעת רש"י דביחיד כשארע בו ראש חדש אין צריך להשלים יום אחר, ומתוספות אין ראייה, דאזלי בשיטת ר"י דמחמיר גם ביחיד, אבל לדידן קשה, ואפשר דלענין זה החמירו בגזרת צבור". אולם כל זה צ"ע ממש"כ שער הציון סימן תקעב ס"ק ב "ולא העתקתי מה שהביא המגן אברהם בשם הב"ח דנוהגין האידנא כהפסקי תוספות, אחרי שכל הפוסקים שהעתיקו דין זה להלכה מוכח דסבירא להו דהא דאמרו אין תענית צבור בבבל לאו להאי מלתא אתמר, כמו שכתב בבית יוסף, וכן מצאתי במאמר מרדכי שהאריך בזה ומסיק שאין לזוז מדברי השולחן ערוך".

⁹ ערוה"ש שם ג

¹⁰ שע"ת סי' תרפ"ה סק"ב, שו"ת קנה בושם ח"א סי' ל"ד. אולם אפשר שצריכים התרה אם קיבלו על עצמם התענית בלשון נדר

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>